

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Pärimusmuusika õppekava

Cathy Sommer

KÜLAMUUSIK LAVAL

Loovpraktilise lõputöö teoreetiline osa

Juhendaja: pärimusmuusika lektor Karoliina Kreintaal

Viljandi 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. ARHIIVISALVESTISTE JÄLJENDAMINE	5
1.1 <i>Autentse viulimängu komponendid</i>	6
2. DIPLOMIKONTSERDI KAVA	10
2.1 <i>Kava ülesehitus ja materjali valiku põhjendus</i>	10
2.2 <i>Kontserdi kontseptsioon</i>	12
KOKKUVÕTE	14
KASUTATUD KIRJANDUS	15
LISAD	16
<i>Lisa 1. „Valtser” Juhan Lätt</i>	16
<i>Lisa 2. „Tuustep” Juhan Lätt</i>	17
<i>Lisa 3. „Torupillivalts” Karl Viru</i>	18
<i>Lisa 4. „Maarjapäev” C. Sommer</i>	19
<i>Lisa 5. „Cathy valss” C. Sommer</i>	20
<i>Lisa 6. „Subota” E. Kask</i>	21
<i>Lisa 7. „Tinna” Juhan Lätt</i>	22
<i>Lisa 8. „Reilender” Juhan Lätt</i>	23
<i>Lisa 9. Kontserdi plakat</i>	24
SUMMARY	25

SISSEJUHATUS

Minu loov-praktilise lõputöö „Külamuusik laval” teoreetiline osa on põgus ülevaade mind pärimusmuusika erialal kõige enam puudutanud teemast – autentsest viiulimängust ja selle interpreteerimisest tänapäeval.

Eesti Entsüklopeediale tuginedes tähendab sõna autentne „algallikal põhinev, ehtne, ehe, täiesti usaldatav” (EE 1985 *sub* autentne). Mina ei ole pärimuslikul teel traditsioonikandjatelt muusikat õppinud. Seda enam olen mõtisklenud oma mängu kõla ja pärimusliku mängu tähenduse üle. Kui ehe on pärimuse taasloomine väljaspool selle traditsioonilist kasutusala? Käesolevas töös kasutan sõna autentne, mõeldes seejuures eelkõige arhiivisalvestiste ehedale kõlale. Uurin, mis on need komponendid, mis aitavad muuta tänapäeva pärimusmuusiku viiulimängu autentseks.

Minu õpingute ajal TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias (2011-2017 aastatel) on pärimusmuusika erialal suunatud tudengeid töötama arhiivisalvestiste kui algallikatega, sest elavat traditsiooni pole akadeemilises õppes olnud võimalik kasutada. 20. sajandist pärit salvestiste kuulamine, detailne noodistamine ja analüüs on olnud üks usaldusväärsemaid õppemeetodeid. Nende salvestiste autentne kõla on kõrvuti tänapäeva pärimusmuusikute enda kõlapildi ja esituslaadiga.

Diplomitöö raames uurisin, kuidas traditsioonilist ja tänapäevast kõla viiulil veelgi enam ühendada. Püüan minna kaugemale arhiivisalvestiste idealiseerimisest ja otsida välja võimalikult palju komponente, mis loovad meie kõrva jaoks eheda kõlapildi vanade salvestiste kõrval. Samuti pean ma muusikuna tähtsaks allikaks iseenda sisemaailma ja muusikalisi eelistusi.

Sügavamaid impulsse on muusik läbi aegade leidnud iseendast ja oma isiksusest. Ka tänapäeva pärimusmuusik ei piirdu ainult traditsiooni jäljendamisega, vaid soovib sealjuures ise luua, kasutades traditsioonist õpitud muusikalisi väljendusvahendeid. Nii saab minu

mängus pidada autentseks kõlapilti, mis pärineb mõlemast allikast – arhiivisalvestistest ja minust endast.

Loov-praktiline lõputöö on jaotatud kaheks peatükiks, millest esimeses kirjeldan kõiki komponente, mida pean autentse viiulimängu osadeks. Teises peatükis annan ülevaate diplomikontserdi kava valiku põhimõtetest, ettevalmistusprotsessist ning kontserdi kontseptsioonist.

Minu diplomikontsert toimub 23.mail kell 15.30 Pärimusmuusika Aida väikses saalis. Kontserti aitavad lavale tuua videokunstnik Kerttu Kruusla, helikunstnik Johannes Ahun ja valguskunstnik Elari Ennok. Kaasa musitseerivad Kristi Kool, Hans Mihkel Vares ja Imar Koutchoukali.

1. ARHIIVISALVESTISTE JÄLJENDAMINE

Traditsioonilise kõla piiride nihutamine enda viiulimängus hakkas mind tõsisemalt huvitama umbes aasta aega tagasi, kui nägin dokumentaalfilmi Tarahumaradest, ühest Mehhiko indiaani hõimust (Hedinger 2012). Lisaks huvitavale sisule paelus mind traditsiooniline viiulimäng, mis filmi taustaks kõlas. Vaimustusin veelgi enam, kui näidati kaadreid viulimehest endast. Hästi olid näha viuldaja kehahoid, käte asend, pill ja isegi pilli häälestamine.

Kuigi traditsiooniline viiulimäng on mind alati inspireerinud, andis pillimängija visuaalne nägemine justkui uusi vastuseid küsimustele, mida ma varem ei osanud küsida. Hakkasin erialatunnis koos õppejõu Karoliina Kreintaaliga neid filmist kõlanud lugusid mängima. Olin eelkõige inspireeritud sellest, et ma ei pidanud pimesi kuulama ja kogu konteksti loo juurde ise välja mõtlema. Nägin päriselt mängijat ennast mängimas, koos lühifilmiga tema elust ja ümbritsevast, ehk konteksti, milles muusika oma rolli täitis.

Päriselt leidsin selle viuldaja eheda kõla oma pillil üles alles siis, kui Karoliina soovitas mul jäljendada tema käeasendit ja keerata vasaku käe ranne viulikaela vastu. Unustades klassikalise viulihoiu ja võttes pilli pihku nagu olen tegelikult vanadel piltidel, *youtube*'is ja mõnedel pärimuskontsertidel varemgi näinud, kõlas pillimäng autentsemalt kui kunagi varem.

Kuigi viuli- ja poognahoid on isikupärased ja vastavalt sellele ka see, kuidas pillimäng kõlab, siis enamasti “rahvapärased” pillihoiu kasutamiseks oma tehnikat ümber ei õpita. Põhjus on selles, et TÜVKA pärimusmuusika viuli eriala lõpetaja peab üldjuhul muusikuna toime tulema väga erinevates olukordades eri muusikastiile mängides. Üksnes rahvapärased pillihoiu harjutamine ei ole paraku jätkusuutlik. Siiski on selle välja jätmise põhjendamat, sest pärimusmuusikat arhiivimaterjalidest õppides on meie põhieesmärk jäljendada. Kas me saame jõuda algallikani tuginedes ainult kuuldelisele materjalile, võtmata arvesse visuaalset poolt?

1.1 Autentse viiulimängu komponendid

Siinkohal jõuangi oma diplomitöö eesmärgi täitmisel esimese pidepunktini: lisaks audiomaterjalile on vajalik ka visuaalselt nähtava jäljendamine.

Eesmärgi täitmiseks külastasin Eesti Rahvaluule Arhiivi ja töötasin läbi videosäilikut DV109-DV117. Mind huvitavat materjali oli umbes viie tunni jagu. Mustvalged videosalvestused olid helita ning kogutud Kirjandusmuuseumi kogumisretkedelt aastatel 1960-1976.

Viiuldajaid oli filmilindile jäänud neli: Juhan Lätt Saaremaalt, Karl Viru Pärnumaalt, Peeter Animägi Viljandimaalt ja Erich Kask Saaremaalt. Salvestatud on küll ainult loetud minutid või 20-sekundilised lõigud, kuid need on siiski väga informatiivne lisa pillilugude audiosalvestiste juurde.

Kontserdil esitamisele tulevad lood valisin välja nende nelja viiulimehe repertuaarist. Harjutades arhiivisalvestiste järgi lugusid, tegelesin paralleelselt ka videolt nähtava jäljendamisega. Püüdsin arvestada käeasendeid, pilli- ja kehahoidu.

Siit sündis idee tuua ekraanil lavale needsamad viiulimehed, kelle lugusid ma esitan, et luua tervik ka kontserdikülastaja jaoks. Minu konseptsiooniks on näidata külamuusikuid oma maailmas ja äratada hetkeks ellu kogu kontekst, milles meile teadaolevad arhiivisalvestised on sündinud. Neid lugusid mängin laval aga mina, ühendades uue ja vana (lähemalt kirjutan konseptsioonist teises peatükis).

Terviklikku pilti ei teki mitte ainult audiot ja visuaale ühendades, vaid tuleb arvestada veel mitmeid teisigi aspekte. Oma töö selles etapis jõudsin järjest enamate probleemsete kohtadeni, miks ikkagi ei õnnestu mul viiulimehi täielikult jäljendada. Videomaterjaliga töötamine juhib meie tähelepanu kõigi teiste teguriteni, millel on samuti oma roll vastava kõlapildi tekkimises. Toon siinkohal välja need tegurid.

1) Salvestatud viuldajad olid igapäevast füüsilist tööd tegevad mehed

Inimeste eluviis oli varem füüsilisem kui tänapäeval. Krista Sildoja raamatus “August Pulsti mälestused” on kirjas mälestusi paljude salvestatud pillimeeste kohta” (Sildoja 2014). Vastandiks nendele meestele toon siinkohal ainult iseennast, pidades vajalikuks läheneda isiklikult ainult iseenda mängule ja autentse kõla otsingutele. Esindades oma keskmisest väiksemate sõrmede ja väikese kehaehitusega füüsilise poolest nendele meestele täielikku vastandit, pean seda oluliseks teguriks viiulil kõla tekitamisel.

2) 20.-21. sajandi viuldajad mängisid valdavalt isetehtud viiulitel

Kindlasti ei saa eirata fakti, et iga pill kõlab omamoodi. Eriti suur on pillide kõlaomaduste vahe olenevalt sellest, kas need on tehtud Itaalia viulimeistrite või Eesti külapillimeeste poolt. Diplomikontserdi ettevalmistusprotsessis vahetasin oma 1750ndatest pärit austria meistripilli sellest viis korda vähemväärtuslikuma prantsuse viiuli vastu, millel olid sobivamad omadused arvestades seda, mida hetkel taotlen. Minu enda pilli kristallselge ja pehme klassikaline tamber ei ole mõeldud „rahvaliku” muusika mängimiseks, puhtalt odavam hinnaklass aga andis hoopis teise tulemuse.

Samuti on poogen oluline soovitud tulemuse saavutamiseks. Püüdes saavutada käredate, natuke robustset, lohakat ja juhuslikumat tulemust (samal ajal olles teadlik, kuidas ma mängin), katsetasin erinevate poognatega. Vahetasin oma mänguvahendid kontserdi ettevalmistusprotsessiks oma õe poogna ja viiuli vastu.

Kuigi meie peres on ka antikvariaadist leitud justkui ideaalne „rahvapill” 1922. aastast, mis on Tallinnas vähetuntud meistri Jaan Rätsepa poolt tehtud, siis on selle pilli kõik muud omadused (raskus, kere paksus, laki kvaliteet, kaela suurus jne) liiga kehvad, et sellel lõpukava mängida.

Erinevate pillidega katsetasime ka minu duokaaslase Kristi Kooliga. Otsisime autentset kõla lõõtsa ja viiuli vahel. Kristi peres on kuulsa lõõtsameistri August Teppo pill, mille vana ja väsinud heli sobis minu kontseptsiooniga hästi. Meloodiahääl on sellel aga liiga nõrk ja dünaamilisema koosmängu nimel mängib ta kontserdil siiski oma kõlaval H.Tartese 2010. aasta pillil. Mina saan siiski viiulil häälestusega varieerida, sest eeskujuks olevad pillid

salvestisel ei ole täiuslikult hääles.

3) Viuldajad ei kasutanud silda ega lõuahoidjat

Viiuli sild (abivahend, mis kinnitatakse viiuli alla ja toetatakse õlale) ja lõuahoidja ei ole kohustuslikud viiuli osad. 19.-20. sajandi külaviuldajad neid lisandusi ei kasutanud. Jäljendades konkreetseid viuldajaid videopildi järgi, püüdsin leida erinevaid variante kombineerides silla ja lõuahoidja kasutust. Kontserdil mängin lõuahoidjata, kuid sillaga. Mõlemast loobumine tähendaks täielikku ümberõppimist ja see ei ole praegu eesmärk.

4) Viiuli häälestus oli madalam kui tänapäevane $A=440\text{Hz}$

Ajaloo vältel on kasutatud erinevaid absoluutsagedusi ja häälestussüsteeme. Tänapäevane tempereeritud häälestus on seotud klahvpillide arenguga 18. sajandil ja kammertoon $A=440\text{Hz}$ on rahvusvaheliselt kokkulepitud alles 1939. aastal. Varasemalt kasutati naturaalselt häälestust, kus kammertoon oli suhteline ja mõõtintervallideks olid puhas oktav, kvint (veidi väiksem) ja suur terts (veidi suurem). Seda aitab selgitada ülemhelivile või parmupilli häälestus, sest nendel kõlavad intervallid põhinevad ülemhelidel ja on nõ naturaalsed. (Beament 2001, lk 34)

Minu lähim kogemus naturaalse pillimänguga on mängimine viimasel kahel aastal koos hang trummiga nii duos kui trios Sinitrii (kannel, viiul/hiiu kannel, hang). Kuna hangi noodid on ülemhelirikkad ja tempereerimata ning noodikõrgused sõltuvad ka näiteks temperatuurimuutustest (päike jms), olen ma nüüdseks harjunud kohandama a ja d keelt vastavalt hangile ja muid noote sõrmlauale muutes. Selliselt mängituna tekkinud puhtad intervallid viiuli ja hangi vahel harmoneeruvad kõrva jaoks loomulikumalt.

Teades, et külapillimeeste viiulite häälestus oli tempereerimata ja ühegi teise absoluutse sageduse järgi oma pilli ei häälestatud, loobusin ka mina tavahäälestusest. Katsetasin paljude erinevate sagedustega, häälestades pilli alla kuni terve tooni. Kõlaomaduste poolest parimaks osutus tavapärasest veerand tooni madalam häälestus ($A=417$). Vähem pingul keeled teevad sõrme sõrmlauale asetamise lihtsamaks, kõla on pehmem ja ülemhelid, mis tekivad, on teised. Ka sõrmestus on uus ja vajab harjumist, et intervallid omavahel häälestuksid.

Kontserdil kasutan kahte viiulit: lõõtsaga koos mängimiseks A=440 häälestuses pilli ja ülejäänud lugudes A=417 häälestust.

Naturaalses häälestuses mängimine on minu jaoks üks tähtsamaid muutuseid autentsema kõla saavutamisel, tempereeritud häälestus kõlab küllaltki erinevalt. Arvan, et see võiks olla isegi esimene asi, millega arhiivisalvestiste jäljendamisel tegeleda, olenevalt muidugi instrumendist. Viiuli puhul on see lihtne ja vajalik muutus ja kui just ansambelis parajasti ei mängita, peaks naturaalne häälestus pärimusviiuldaja jaoks loomulik õppe osa olema.

5) Tänapäevasest erinev meetrumitunnetus ja rütmivältused

Vanema rahvamuusika kõla, vorm ja esitusviis erinevad suuresti tänapäeva muusikast sõltuvalt muusika esitamise muutunud otstarbest ja esitussituatsioonidest. Nagu regilaulus on ka pillimuusikas intonatsiooni ja häälestuse kõrval oluline tabada külapillimeeste rütmi- ja meetrumitunnetus. See on küll täpne ja korrapärane, kuid retsitatiivsem ja liigub rohkem nii takti- kui ka löögisiselt. Selle tunnetuse harjutamiseks on tõhusaks meetodiks arhiivisalvestisega kaasa mängimine, mis oli minu õppeprotsessis oluline osa. See teeb ka vajalikuks (vähemalt viiuldajatele) konkreetse salvestuse järgi pilli häälestamise.

6) Pillimuusika funktsioon oli valdavalt tantsuks mängimine

Autentne tähendab mängu mitmel tasandil – pillimäng või laul tuleb traditsioonipäraselt ühendada tantsuga. Teades, et tants käis pillimängu juurde ja vastupidi, mängib ka tänapäeva pärimusmuusik tantsulugusid selle suunitlusega. Raskem on seda teha ansamblimängus, sest siis ei pruugi olla võimalik kasutada naturaalselt häälestust ja kõike tuleb kohandada vastavalt konkreetsele situatsioonile. Soolomängus on see aga teostatav ja tantsu komponendi välistamine nendes lugudes on mõeldamatu. Ka lugude töötlemisel peab seda arvestama.

Minu diplomikontserdiks valmistumise protsess toimus jaanuarist maini ja koosnes kahest osast:

- 1) lugude omandamine arhiivisalvestiste ja videomaterjali abiga ning;
- 2) lugude mängimine tantsuks kaastudengitele (11.04.2017), Sabatantsu festivalil

(30.04.2017) ja Kaikamäe laagris (11.05.2017).

7) Külapillimehed olid iseõppijad ning nende teadmised ja oskused olid päritud suulisel teel

Oma muusikakooli tausta ja muusikalise kõrgharidusega on kogu mu suhtumine ja lähenemine muusikale paratamatult erinev nendest pillimeestest, kelle stiili ma jäljendada püüan. Suurt osa sellest ei ole võimalik muuta või olematuks teha. Kogu kultuuriruum ja taustsüsteem, milles me elame, määrab arusaamise ja ka väljendusvahendid. Arvan, et selle teadvustamine ja teadlik olemine oma väljendusvahendite valikuvõimalustest aitab mul saavutada just sellist helipilti, mida ma soovin, püüdes siis selleks hetkeks teadlikult oma kultuuriruumist välja astuda ja omaks võtta jäljendatavate oma.

2. DIPLOMIKONTSERDI KAVA

Järgnevas peatükis kirjeldan lähemalt diplomikontserdi kava ülesehitust ja kontserdi ettevalmistusprotsessi. Selgitan materjali valiku põhimõtteid ja kontserdi kontseptsiooni.

2.1 Kava ülesehitus ja materjali valiku põhjendus

Arvestades minu huvi lõputöö raames keskenduda autentsele viiulimängule, mängin kontserdil ainult tantsulugusid eesti viiulimuusikatraditsioonist (v.a hiiu kandle lood). Täpsem piiritus nelja viiulimehe repertuaarist lugusid valida sündis töö alguses etapis viiuldajaid videoarhiivist otsides. Minu esimene valik oli uurida Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi videosäilikuid. Leidsin sealt sobivat materjali väga palju, nii et piirdusin ühe arhiivi läbitöötamisega.

Edasi kuulasin nelja filmitud viiulimehe Juhan Läti, Karl Viru, Erich Kase ja Peeter Animäe poolt sisse salvestatud tantsulugusid. Tegin lugude seast valiku, mängisin, kuulasin ja noodistasin neid ning sündis allpool olev kava. Noodistused on lisades kontserdikava järjekorras (lisa 1-8).

Lugusid valides mõtlesin mitmekesisele ja terviklikule üldpildile, aga ka sellele, et lood mind ennast kõnetaksid. Esindatud on peamised Eestis levinud tantsud (valss, labajalg, polka, reinlender) ja lood on erinevate karakteritega. Juhan Läti repertuaariga olen oma õpingute jooksul ka varem kokku puutunud, teistega mitte, kuid seda põnevam oli neidki analüüsida.

Kontserdikavas kõlab ka minu lisapill hiiu kannel. Otsus hiiu kandlel kaks omaloomingulist lugu („Maarjapäev” ja „Cathy valss”) mängida sündis kogu kontseptsioonile ja kontserdi üldisele dünaamikale mõeldes. Mulle teadaolevalt ei ole Eestis hiiu kandlel

traditsioonikandjaid filmitud.

Kava

1. „Valtser”
2. „Tuustep”
3. „Torupillivalts”
4. „Maarjapäev”
5. „Cathy valss”
6. „Subota”
7. „Tinna”
8. „Reilender”

Allolevas tabelis (Tabel 1) on täpsemalt välja toodud kontserdil esitatavate lugude pealkirjad, originaalsalvestiste autorid, loo päritolu ning esitajad.

Tabel 1. Ülevaade kavast

Pealkiri	Originaalsalvestus	Päritolu	Esitus kontserdil
Valtser	Juhan Lätt	Saaremaa, Valjala khk	sooloviul
Tuustep	Juhan Lätt	Saaremaa, Valjala khk	sooloviul
Torupillivalts	Karl Viru	Pärnumaa, Varbla khk	sooloviul
Maarjapäev	autorilooming	Pärnumaa, Pärnu	hiiu kannel
Cathy valss	autorilooming	Pärnumaa, Pärnu	hiiu kannel
Subota	E.Kask ja O.Koel	Saaremaa, Põide khk	viul + lõõts
Tinna	Juhan Lätt	Saaremaa, Valjala khk	viulitrio
Reilender	Juhan Lätt	Saaremaa, Valjala khk	sooloviul

Suur rõhk minu kontserdil on soolomängul, sest traditsiooniliselt mängis pillimees üksi. Vaid „Subota” ja „Tinna” on mängitud ansamblis, vastavalt siis lõõtsamängija Kristi Kooliga ning viulimeeste rollis olevate Hans Mihkel Varese ja Imar Koutchoukaliga. Kristi kutsusin mängima lähtudes konkreetsest lõõtsa ja viiuli salvestisest. Siin saab tõmmata paralleeli uue ja vana vahele – nimelt on lisaks meestele tänapäeval laval ka pillinaised. Hans ja Imar said valitud selle järgi, et rõhutada nõ autentse viiulimängu veelgi lähedasemat jäljendamist laval. Esiteks on nad meessoost pillimehed nagu traditsiooniski. Teiseks on viiul nende mõlema lisapill ja nende pillihoid ja kõla on väga vähe klassikalisest muusikast mõjutatud.

2.2 Kontserdi kontseptsioon

Minu kõige suurem küsimus pärimusmuusika esitamise kohta laval ja seega ka oma diplomikontserdi kontseptsiooniga on olnud pärimusmuusika kontekst, selle kõlamine keskkonnas. Kuidas saavutada seda, et selgeks õpitud algupärased pillilood poleks kontekstist välja rebitud ja ei mõjuks eraldiseisvana? Kuidas saavutada meeleoluka külapeo efekti pimedas saalis istuval publikule tantsulugusid mängides?

Olin väga inspireeritud leitud videomaterjalidest ja mõttest need materjalid ka publikule nähtavaks teha. Olles paralleelselt töötanud pillimeestega ekraanil, tundus igati loomulik siduda ka kontserdil enda mäng arhiivipildiga. Koostöös videokunstnik Kerttu Kruuslaga sündis seinale projekteeritav visuaalkujundus.

Leian, et see on hea võimalus moodustada tervik ja traditsioonilised tantsulood ongi asetatud õigemasse konteksti. Muusik ei ole eraldatud traditsioonilisest maailmast, vaid on kui sild traditsiooni ja publiku vahel, vahendades informatsiooni kontserdikülastajale arusaadavamas võtmes. Siit tuleneb ka loovpraktilise lõputöö pealkiri „Külamuusik laval”: pillimees on laval ekraanil ja mina kehastun külamuusikuks.

Taustal toimuv jätab ruumi nii kuulamisele kui vaatamisele. Minu kui esineja jaoks tähendab see, et pilgud pole tardunult minule suunatud ja iga mu liigutus pole vaatluse all. Taotlen seda, et esmatahtsaks muutub kuuldeline pool ja muusika ise. Tähelepanu pöördub ka ekraanil jooksva loo jälgimisele ja üks täiendab hästi teist.

Sellise kontseptsiooniga vähendan enda esinemisärevust, mis iga kontserdi lõpptulemust samuti mõjutab. Arvan, et sellele tuleb mõelda, kui on võimalus kogu kontseptsioon enda järgi kujundada. Nii on minu jaoks laval loodud elav maailm, kuhu siseneda ja ma olen lahendanud probleemi, kuidas traditsioonilised tantsulood vastavasse konteksti asetada. Filmisüžeesse kuuluvad kaadrid viiuldajast Juhan Lätist, tantsust ja pidustustest ning maastiku- ja olustikukaadrid Eestist.

Seoses autentsuse taotlusega on kõik soololood minimaalselt arranžeeritud, et anda ruumi spontaansusele ja varieerimisele nii meloodiate, kaunistuste kui ka rütmidega. Videod määravad loo kestvuse, loost endast aga sünnib ainukordne versioon. Olen siiski seadnud lood duole ja triole, et rõhutada ansamblimängu- ja seadmisoskust.

Viljandi kunstniku Kerttu Kruusla käekiri on mulle viimastel aastatel internetis silma jäänud ja mul oli hea meel temaga nüüd koostööd teha. Videokunstniku tööd rahastas Eesti Kultuurkapital. Kerttu Kruusla tegi ka kontserdi plakati (lisa 9).

Kontserdi kontseptsiooni osa on pime kinosaaliefekt ja kohtvalgustuse suunamine pillimehele siis, kui parajasti loo esitamise aeg on. Valguskunstnik kontserdil on Elari Ennok.

Kuna Pärimusmuusika aida väike saal on väga sobilik akustilisteks kontsertideks ja minu eesmärk on kõlada algupäraselt, siis ei kaalunud ma pikemalt võimenduse küsimust ja kontsert tuleb esitusele akustiliselt. Videoheli, pillimängu ja ruumiakustika parima kombineerimise eest vastutab TÜVKA II kursuse helitehnoloog Johannes Ahun, kes ka helisalvestab kontserdi koostöös Mari Meentaloga.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärgiks oli anda ülevaade minu diplomikontserdi „Külamuusik laval” kontseptsioonist.

Eesmärgi täitmiseks kirjeldasin esimeses peatükis enda arusaama mõistest „autentne viiulimäng”. Rõhutasin visuaalse materjaliga töötamise tähtsust ja tõin välja mitmeid komponente, mis mängivad rolli autentse kõla saavutamisel viiulil.

Teises peatükis selgitasin lähemalt oma kontserdi kava ja lugude valiku põhimõtteid ning üldist kontseptsiooni. Nimetasin inimesed, kellega koostöös kontserdi publikuni toon.

Diplomikontsert „Külamuusik laval” on minu jaoks austusavaldus eesti pärimusmuusikale ja püüd luua publiku jaoks tervikteos, kus keskkond, milles eestlaste muusika kunagi kõlas, hetkeks jälle elama lööb.

Soovin tänada oma juhendajat Karoliina Kreintaali ja kõiki endiseid erialaõpetajaid: Johanna-Adele Jüssi, Indrek Kalda, Jüri Kukk, Kameliya Naydenova, Marko Mägi. Minu arusaamist ja teadmisi pärimusmuusikast on tugevalt mõjutanud ka kõik teised õppejõud, kellega TÜ VKA-s õppides kokku olen puutunud: Celia Roose, Juhan Suits, Janne Suits, Robert Jürjendal, Cätlin Mägi, Janika Oras jne.

KASUTATUD KIRJANDUS

Beament, J. 2001. *How We Hear Music. The belationship between music and the hearing mechanism.* UK. The Boydell Press.

Eesti Entsüklopeedia 1. 1985. *Sub autentne.* Tallinn Kirjastus "Valgus".

Hedinger, A. 2012. *Insight into the Tarahumaras life, Mexico.*
<https://www.youtube.com/watch?v=67WuBLHBd8g&t=94s> (18.05.2017)

Sildoja, K. 2014. „*Äratusmäng uinuvale rahvamuusikale. August Pulsti mälestusi*”. Tallinn SE&JS.

LISAD

Lisa 1. „Valtser” Juhan Lätt

Valtser Juhan Lätt

A1

B1

A2

B2

ERA, RKM, Mgn 205a. < Valjala lht, Haaska K. - s. Lätt 1959. a < Juhan Lätt, s 1886. Noodist C. Sommer 2017

Lisa 3. „Torupillivalts” Karl Viru

„Torupillivalts”

Karl Viru

ERA, RKH Mgn 17196. <Hoopõnda raj. Vabla Nõmme & -H. Tampere 1968 < Karl Viru 80.a. Noodist C Sommer (2017)

Lisa 4. „Maarjapäev” C. Sommer

„Maarjapäev” Cathy Sommer

A (A burden)

(4x)

B (O burden)

1. volt 2. volt

2017. Noodist. C. Sommer 2017.

Lisa 5. „Cathy valss” C. Sommer

Cathy valss

A

B

2016. Noodist. C Sommer 2017

Lisa 6. „Subota” E. Kask

Subota

E. Kask

A

B

ERA, PKM Mgn. 462. < Põide kht, laupäeva v. Pühapäeva k. - I. Ristel, O. Kõiva 1961 < Erich Kask SS. a
Noodist C Sommer (2017)

Lisa 7. „Tinna” Juhan Lätt

ERA, RKM Mg:n 205c. <Valjala Ktk, Haaste v. - S. Lätt 1959 a < Juhan Lätt s 1886 Noodist C Sommer (2017)

Lisa 8. „Reilender” Juhan Lätt

ERA RKM Mg:n 4774 <Valjala Ktk, Haaste v. - S. Lätt 1959 a < Juhan Lätt s 1886, Noodist C Sommer (2017)

Lisa 9. Kontserdi plakat

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärimusmuusika eriala
DIPLOMIKONTSERT

“KÜLAMUUSIK LAVAL”

CATHY SOMMER
viul, hiiu kannel

Teisipäev 23.MAI
KELL 15.30
Viljandi pärimusmuusika
aida väike saal

Kerttu Kruusla /video
Johannes Ahun /heli
Elari Ennok /valgus

SISSEPÄÄS TASUTA

SUMMARY

This written paper gives a brief overview of my diploma concert of Tartu University Viljandi Culture Academy. It analyzes the concept of playing authentically and the aspects of estonian traditional violin music soundscape in general.

The written part of the paper is divided in the two parts. In the first chapter I have pointed out what authentic violin playing means for me and what have I considered in my search of the authentic sound in my own playing.

The second chapter explains the concept of the concert and the choice of the old dance tune repertoire that I play. As I use the video recordings of the Estonian Folklore Archives of the Estonian Literary Museum, the concert will be an audiovisual composition. My aim of adding the visuals to my playing is to create the context where these dance tunes are made to sound.

I also play 2 pieces of my own on hiiu kannel (talharpa), which has been my second instrument in the Academy.

The headline of the concert “Old fiddler on the stage” is my tribute to old Estonian folkfiddlers. I will bring them on the stage with me on the screen and I will take a role as a folkfiddler myself.

In the team of making this concert happen belong following artists and my good friends: Kerttu Kruusla (video artist), Elari Ennok (lightengineering), Johannes Ahun (soundengineering) and Kristi Kool, Hans Mihkel Vares and Imar Koutchoukali as musicians. I would like to thank Karoliina Kreintaal for the help and advice she has given me as a tutor during this process.

The diploma concert will be held on the 23th of May 2017 15.30 pm in the small hall of Estonian Traditional Music Center in Viljandi.

Mina, Cathy Sommer

(sünnikuupäev: 04.05.1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Külamuusik laval”

mille juhendaja on Karoliina Kreintaal,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 19.05.2017